

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Moralske Tanker (DK)

Citation: Holberg, Ludvig: "Moralske Tanker", i Holberg, Ludvig: *Moralske Tanker*, udg. af F.J.Billeskov Jansen ; Jørgen Hunosøe , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1992, s. 382. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg13val-shoot-idm139659561771648/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Moralske Tanker

Moralske Tanker for »Holbergs modneste Værk«. Men det var Harald Høffding, der afgørende gav bogen dens plads. Den lille, perspektivrige bog, *Danske Filosofer* (1909), indleder han med kapitlet Ludvig Holberg: »Ofte erklærer denne i sin senere Tid, at Moralfilosofien er hans egentlige Studium. Hovedværket er *Moralske Tanker* (1744).« Her fandt Høffding spirer til den personlighedsfilosofi, han i følgende kapitler så udvikle sig hos Niels Treschow, Sibbern og Poul Møller frem til Søren Kierkegaard. Til den lille bog slutter sig *Udvalgte Stykker af dansk filosofisk Litteratur*. Med Indledninger af Harald Høffding. Fra *Moralske Tanker* er medtaget essayet om nødvendige og skadelige studeringer (I, 5).

Efter Høffding er *Moralske Tanker* en hovedkilde til enhver behandling af Holbergs filosofi og religion. Som Ludvig Selmer: *Holberg og religionen* (Kristiania 1914), Anathon Aall: *Filosofien i Norden* (smst. 1919), Søren Holm: *Holberg og Religionen* (1954), Svend Erik Stybe: *Dansk idelhistorie* (1978–81).

Ved dansk-norsk samarbejde udsendtes Holberg: *Comoedierne og de populære Skrifter*, seks bind (København og Kristiania 1922). Herunder *Epistler og Smaaestykker i udvalg*, som Francis Bull har ordnet efter moralske, religiøse, litterære, historiske samt diverse materier. Af dette kyndigt sammensatte udvalg er 25 stykker fra *Moralske Tanker*.

Monumentaludgaven af Holbergs samlede Skrifter, ved Carl S. Petersen (1913 ff) bragte med bd. XIV, 1934, *Moralske Tanker*, efter originaludgaven; tekstkritik og variantapparat udkom, ved Aage Hansen, i bd. XVIII (1963).

Uden tvivl takket være Rodes særudgave af *Moralske Tanker* var studiet af Holbergs filosofi og religion kommet i god gænge. Udforskningen af de litterære kilder til *Moralske Tanker* stod tilbage, og i forbindelse dermed Holbergs rolle som grundlæggeren af det danske essay. Et studium heraf, med et forberedende arbejde (1935) om Montaignes *Essais*, førte til mit skrift om *Holberg som Epigrammatiker og Essayist* (1938–39). På foranledning af H. Hagerups Forlag udgav jeg *Moralske Tanker* (1943) med en indledning og kommentarer, der var særligt koncentreret om skriftets klassiske og nyere kilder, Holberg som det danske essays grundlægger. Til Ludvig Holberg: *Værker i tolv Bind*, X, 1971, udvalgte jeg 30 af *Moralske Tanker*s kapitler, hvortil knyttedes, af Jørgen Hunosøe og mig, en fortrinsvis filologisk kommentar. Vi har i nærværende udgave kombineret de to metoder. Det